

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
katedra občanského práva
doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
oponent

P O S U D E K

diplomové práce Lukáše Beneše
„Dobré mravy jako korektiv smluvní svobody“

Problematika dobrých mravů v soukromém právu představuje látku nesmírně zajímavou, současně však látku nesmírně obtížnou ke zpracování. Jde o materii, která dalece vykračuje za hranice soukromého práva a práva vůbec a která současně i v samotném soukromém právu předestírá celou řadu otázek, na které se hledá odpověď jen velmi obtížně. Její volba jakožto předmětu diplomové práce tedy hrozí značným rizikem, že se taková práce méně, anebo dokonce více nezdaří. Velmi mě mrzí, že v případě předložené práce se toto riziko do značné míry potvrdilo.

Problém začíná – i když to není problém zásadní – již u samotného vymezení předmětu práce, jímž mají být dobré mravy jako korektiv smluvní svobody, na jedné straně a obsahem předložené práce, který se s tímto předmětem do jisté míry míjí. Jednak v tom, že leckdy práce postihuje dobré mravy jako korektiv něčeho jiného než smluvní svobody, a jednak v tom, že neopomíjí (což je ovšem věcně správné) funkci dobrých mravů, která je i něčím jiným než korektivem, jsouc interpretačním prostředkem (viz str. 32).

Výraznější problém představují systematika práce a její naplnění odpovídajícím obsahem. Z logického hlediska se sice správně začíná u pojmu dobrých mravů a pojmu smluvní svobody. V tom prvním ovšem autor (jakkoli většinou z omluvitelných příčin) příliš mnoho neodhaluje (aniž lze ovšem omluvit, že staví vlastně jen na jenom judikátu Nejvyššího soudu a že ponechává stranou pozornosti jiné prameny) a v tom druhém se dopouští nepřesnosti přinejmenším v tom, že se zásadou smluvní svobody, resp. zásadou autonomie vůle směšuje (odkazem na ústavní předpisy) zejména zásadu „co není zakázáno, je dovoleno“, ačkoli jde o zásadu odlišnou, třebaže s autonomií vůle samozřejmě „příbuznou“. Třetí kapitola práce „Historie a vývoj dobrých mravů“ vykazuje ten hlavní nedostatek, že její gros tvoří opravdu historie, konkrétně v podobě stran 12 až 30 a ve značné míře i stran 41 až 45. To je na práci o cca 50 stranách přece jen přespříliš, alespoň pokud je prezentována na katedře

občanského práva. Přitom to, co historií není (str. 30 až 32) a co by mělo být zřejmě jedním z hlavních předmětů práce, není než stručný výčet ustanovení občanského zákoníku, která se dovolávají dobrých mravů, aniž se těmto ustanovením věnuje alespoň v minimální míře náležitá pozornost, takže například čtenáři vůbec není jasné, kdy a jakou neplatnost případný rozpor s dobrými mravy vyvolává, atd. Předmět čtvrté kapitoly práce se ukazuje jako ono pověstné „velké sousto“ pro toho, kdo píše pouhou diplomovou práci (k čemuž viz dílčí poznámky dále), kapitola 5 pak samozřejmě nepokrývá ani zdaleka to, co její rubrika napovídá. Konečně poslední kapitola, která se zaměřuje na dobré mravy v úpravě dědického práva a v úpravě náhrady škody, vyvolává velmi silně dojem prostředku k dosažení potřebného počtu stran diplomové práce a s korektivem smluvní svobody má společného pramálo.

Pokud jde o jednotlivosti, bylo by možné uvést samozřejmě celou řadu připomínek. Omezím se ale jen na několik, a to v heslovité formě. Lze opravdu tvrdit, že zásada rovnosti smluvních stran je projevem zásady autonomie vůle (str. 7) a jak vůbec rozumět zásadě rovnosti? Proč by předepsaná písemná forma neměla být omezením autonomie vůle (str. 11)? Absolutní neplatnost samozřejmě není nicotností (str. 13) – jaký je tedy mezi nimi rozdíl? ABGB se jistě nestal předlohou pro většinu aktuálních právních řádů (str. 21) – jak to tedy s oněmi vlivy zákoníků bylo? Představuje morálka skutečně „předem známá a jasná pravidla“ a je skutečně užším pojmem ve vztahu k dobrým mravům (str. 33)? Konečně opírá se dobrá víra (str. 34 - 35) a dokonce i spravedlnost (str. 37) skutečně jen o subjektivní hledisko?

Vzdor všem shora uvedeným kritickým poznámkám nemám za to, že by předložená práce zasluhovala naprostý odsudek. Předně je pozitivní, že autor (na rozdíl od mnohých jiných studentů) pouze neopisuje jiné názory, ale zjevně přemýšlí nad tím, co píše. Dále lze sotva popřít pracovitost a píli, s nimiž autor k diplomové práci přistoupil. Za přinejmenším standardní je dále možné označit práci s prameny, z nichž autor čerpá a jejichž rozsah je dokonce nadstandardní. Konečně adekvátní je i jazykový projev autorův (jakkoli není zcela prost všech prohřešků a vykazuje nadprůměrnou chybovost při používání latinských obrátů). Dospívám tedy k závěru, že práce může být připuštěna k obhajobě a že je autorovi třeba dát příležitost k tomu, aby ji obhajoval.

V Praze dne 7. května 2023

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.